

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักการศึกษาได้เห็นความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีต่อระบบการเรียนการสอน จึงให้ความสนใจสูงกับการศึกษาหรือการวิจัยในชั้นนี้ จึงมีแนวโน้มจะสูงขึ้นพร้อมกับสภาพปัจจุบัน มีปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น จำนวนคนมากขึ้น ปัญหาวัยรุ่นสูงขึ้น การวิจัยทางชั้นนี้มีความจำเป็นมากขึ้นเป็นเท่าตัว และความจำเป็นดังกล่าว คงอาศัยความเจริญทางศาสตร์ สาขาอุดมศึกษามาช่วยแก้ปัญหา ผู้วิจัยตระหนักในความสำคัญ ความจำเป็นดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยเขาจะอย่างยิ่งการวิจัยในวิทยาลัยครู ซึ่งยังไม่เคยมีผู้ใดทำการวิจัยได้เลย ผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยทางชั้นนี้เพราะคลาถึงประโยชน์อย่างยิ่งจากการวิจัยนี้ และเพื่อเป็นการปูพื้นฐานของการวิจัยทางชั้นนี้แก่ผู้สนใจ ผู้วิจัยจึงรวบรวมเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ โดยแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกและความเข้าใจได้โดยง่ายแก่การศึกษาเป็นกรณีดังต่อไปนี้คือ

ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นักการศึกษา เรียกชื่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งเป็นกิจกรรมนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนออกไปต่าง ๆ กัน แต่มีจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เหมือนกัน เช่น เรียกว่า

1. กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra Curricular Activities)
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Promotional-Curricular Activities)
3. กิจกรรมพิเศษ (Extra Activities)
4. กิจกรรมรวมหลักสูตร (Co-Curricular Activities)
5. กิจกรรมครูและนักเรียน (Teacher Student Activities)
6. กิจกรรมพัฒนาการ (Developmental Activities)

7. กิจกรรมโรงเรียน (School Activities)
8. กิจกรรมริเริ่ม (Initiatory Activities)
9. กิจกรรมชีวิตในโรงเรียน (School-life Activities)
10. กิจกรรมนักเรียนหรือกิจกรรมนิสิตนักศึกษา (Student Activities)
11. กิจกรรมกลุ่ม (Group Activities)
12. กิจกรรมกึ่งหลักสูตร (Semi-Curriculum Activities)
13. กิจกรรมคณะ (Campus-Activities)
14. กิจกรรมหลักสูตรพิเศษ (Special Curricular Activities)¹ ฯลฯ

กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีเรื่องต่าง ๆ กันดังกล่าว จึงมีผู้ให้ความหมายต่างกันไปทั่วทั้งที่มีจุดมุ่งหมายและวิธีการดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ผู้ให้ความหมายทั้งของไทยและต่างประเทศไว้ดังนี้ ของไทยคือ

ในปี พ.ศ.2503 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรม คือการทำงานและการกระทำทุกอย่างในสถานศึกษา การเรียนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรในห้องเรียน เช่น การอ่านการเขียนเหล่านี้ก็นับว่าเป็นกิจกรรม และยังได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาไว้ว่ากิจกรรมอาจอยู่ในหลักสูตร หรือนอกหลักสูตรก็ได้ ถ้ากิจกรรมใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรบังคับว่าต้องเรียนต้องทำ ก็เรียกว่า "กิจกรรมในหลักสูตร" กิจกรรมใดที่มีได้กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือมิได้บังคับว่าจะต้องเรียนแต่บุคคลในสถานศึกษาร่วมกันจัดขึ้นขึ้น โดยมุ่งให้ส่งเสริมการเรียนในชั้นเรียนให้ มีผลดีกว่าเดิม กิจกรรมนี้เรียกว่า กิจกรรมนอกหลักสูตร หรือกิจกรรมพิเศษ (Extra

¹ สมลักษณ์ สุขหอม, "โปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 5-6.

Curricular Activities or Special Activities)¹

ในปี พ.ศ. 2508 จันท์ ชุมปักษ์เมือง ได้ให้ความเห็นว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแห่งการเรียนการสอนที่มีความสำคัญ ให้ประสบการณ์ชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น"²

และของทางประเทศนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

ในปี ค.ศ. 1950 เอล โส วอร์ ทอมสกินส์ (Ellsworth Tompskins) กล่าวว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นประสบการณ์ที่ดี เป็นส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนตามประมวลการเรียนในหลักสูตรได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กเจริญงอกงามทุกด้าน ดำรงตนเป็นพลเมืองดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้"³

ในปี ค.ศ. 1959 โรเบิร์ต คัมบลิว เฟรดเคอริค (Robert W. Frederick) ยังได้กล่าวอีกว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายในสถานศึกษาที่นักศึกษาที่มีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ และสถานศึกษา ยอมรับ สนับสนุน กิจกรรมเหล่านั้น การเข้าร่วมกิจกรรมนั้นจะไม่มีผลในการนับเป็นส่วนในการพิจารณาผลการศึกษา"⁴

ในปี ค.ศ. 1962 วิลลาร์ด บลาเซอร์ และเบิร์น บี คุกส์ตัน ยอมรับเอาความหมายของ คาววีย์ (Cowley) และกล่าวสรุปไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร

¹กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, "กิจกรรมพิเศษ" อนุสารประกอบหลักสูตรประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : บรรณาธิการพิมพ์, 2503), หน้า 1-10.

²จันท์ ชุมปักษ์เมือง, "กิจกรรมนักเรียนช่วยสร้างพัฒนาการของเด็กจริงหรือ" ศึกษาศัมพันธ์ภาค 11, 15 (มีนาคม 2508), หน้า 20.

³Ellsworth Tompskins, Extra class Activities for all Pupils (Washington : Federal Security Agency office of Education, 1950), p. 10.

⁴Robert W. Frederick, The Third Curriculum (New York : Appleton Century Croft, 1959), p. 6.

หมายถึงกิจกรรมที่ไม่เป็นวิชาการทุกชนิด มุ่งพัฒนานักศึกษา เป็นสำคัญและงานย้ายทางปัญญา สังคม อารมณ์ วัฒนธรรมและพัฒนาการทางร่างกายของนักศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นยังรวมเอากิจการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างหลักสูตร การปรับปรุงวิธีสอนและพัฒนาความเป็นผู้นำของนักศึกษา เป็นสิ่งที่เกิเสริมทอ และเป็นองค์ประกอบของการเรียนการสอน ของโครงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาตัวนักศึกษา¹

ในปี ค.ศ. 1968 วิลเลียม อี โฮป (William E. Hope) กล่าวว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง โปรแกรมของมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะช่วยให้นักศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ในชุมชนทางวิชาการ (Academic Community) กล่าวคือ ให้จักมีการจัดสถานการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ ความใฝ่ฝันในมหาวิทยาลัย ความเจริญงอกงามของนักศึกษาในทางสติปัญญา ส่วนตัว จิตวิทยา สังคมและร่างกายทั้งนี้โดยให้นักศึกษาได้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของตน และสังคม²

ในปี ค.ศ. 1969 สตรุก เฮร์เบิร์ต (Stroup Herbert) กล่าวว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การแนะนำที่ถูกต้องวิธี และอยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย โดยกิจกรรมนั้นไม่มีการลงคะแนนเข้ามาเกี่ยวข้อง"³ และในปีเดียวกันนี้ คาร์เมล เจ จาไมอัส (Camel J. Jamias) ก็ได้ให้ความหมายไว้เช่นกันว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง

¹ Williard Blaesser, and Burns B. Crovckston, "An approach to planned Change in a College seting" Personnel and Guidance Journal (1962), p. 610.

² William E. Hope, Dictionary of Personnel and Guidance terms (Chicago : J.G. Ferguson, 1968), p. 353.

³ Stroup Herbert, Toward the Philosophy of Student Activities (Minneapolis, Minn : University of Minesota Press, 1969), p. 30.

การจัดองค์การเพื่อเตรียมเปิดโอกาสในการเสริมประสบการณ์พิเศษ สร้างความสัมพันธ์ชุมชน และเป็นพี่นักประชาธิปไตย ซึ่งนักศึกษาจะได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงการเป็นประชาธิปไตยที่ดีในอนาคต เป็นการสร้างนิสัยที่มีคุณค่า ทักษะที่นำสรรเสริญ อุดมคติที่ถูกคอง อันเป็นการสร้างประชากรที่ดี ที่มีคุณค่าแกสังคม"¹

ในปี ค.ศ. 1973 พอล เกสเซล (Paul Bressel) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็น 2 ระยะคือ สมัยโบราณและปัจจุบันในสมัยโบราณ ให้ความหมายจำกัดอยู่เฉพาะในเนื้อหาของการอุดมศึกษาโดยแยกออก เป็น 3 หัวข้อย่อย ได้แก่

1.1 หมายถึง การสอนนักศึกษาในด้านการพัฒนาเจตคติ ค่านิยม วุฒิภาวะ ซึ่งการให้ความรู้ดังกล่าวหาได้เป็นการคิดหน่วยกิตให้เหมือนการสอนวิชาการโดยทั่วไปไม่ ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการสอนผู้บริหาร อาจารย์ ได้ทราบถึงความต้องการ และสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาและปฏิสัมพันธ์กับโครงการทางวิชาการของสถาบัน อุดมศึกษา

1.2 หมายถึง การจับบริการต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา

1.3 หมายถึง การวินยนักศึกษ

ในสมัยปัจจุบัน มีการให้คำจำกัดความ ในแง่ที่เป็นการกระทำที่คล้อยตามหรือส่งเสริมให้ความมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษาได้ บรรลุความสำเร็จทั้งนี้กระทำ ได้โดย

1.1 การติดต่อสัมพันธ์กับนักศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มพร้อมจัด บริการให้นักศึกษาเหล่านั้น

1.2 การติดต่อประสานงานและสร้างเสริมประสบการณ์ที่ผลทำให้เกิดการพัฒนาการศึกษาของนักศึกษา

¹ Canel J. Jamias, "Student Extra Curriculum Activities and Public Relation," Student Problems in South East Asia University (Bangkok : Prachandra Printy Press, 1969), p. 98.

1.3 การทำหน้าที่เป็นค้ำกลางประสานงาน

1.4 การให้การศึกษา การแปลความหมายและการให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวกับแรงผลักดันทางจิตวิทยา สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการกระทำของนักศึกษา¹ ในปีเดียวกันนี้ นักการศึกษาที่มิใช่เสียงอีกท่านหนึ่งได้แก่

คาร์เตอร์ วี. กูด (Carter V. Good) ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า "โปรแกรมและการจัดการดำเนินงานซึ่งนักเรียน หรือสถาบันทางการศึกษาจัดทำขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ ให้ออกแสดงความสามารถ ไม่มีการให้หน่วยกิต ต้องจัดหาเงินเพื่อการดำเนินการเอง และอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันศึกษา"²

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมเสริมหลักสูตรคือ กิจกรรมที่จัดนอกเหนือจากกิจกรรมในหลักสูตร กิจกรรมประเภทนี้จะไม่มีภารกิจบังคับให้นักศึกษาเข้าร่วม แต่เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกเข้าร่วมในกิจกรรมที่ตนเองถนัดและสนใจของแต่ละคน เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักศึกษา ให้ง่างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการช่วยนักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการสอนในห้องเรียน

ความเป็นมาของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีชุกชุมมานานแล้ว ทางซีกโลกตะวันตกมีตั้งแต่สมัยกรีกยังรุ่งเรือง สำหรับในอเมริกา กิจกรรมนี้รุ่งเรืองมากระหว่าง ค.ศ. 1920-1950

¹P.L. Dressel, "Measuring the benefits of student personnel work," Journal of Higher Education (1973), p. 17-19.

²Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : Mc Graw Hill Book, 1973), p. 3.

เป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจ ศึกษาและส่งเสริม ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการศึกษา วิชาเกี่ยวกับกิจกรรมนอกหลักสูตร เปิดสอนครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1919 โดย Dr. Elbert K. Fretwell ที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ในนิวยอร์ก ส่วนหนังสือกิจกรรมนอกหลักสูตรปรากฏครั้งแรกใน ค.ศ. 1926¹

สำหรับประเทศไทย น่าจะมีวิวัฒนาการดังนี้ คือ

1. ในระยะแรกการศึกษาอยู่ในวัด มีพระเป็นครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร จึงเกิดขึ้นโดยผู้เรียน ซึ่งเรียกว่ากิจกรรมนักเรียน เช่น กีฬา แต่กิจกรรมนี้ครูในระยะแรกไม่ยอมรับและไม่สนับสนุน
2. ในระยะต่อมาครูเริ่มสนใจและให้ความสนับสนุน เพราะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมีมากขึ้น แต่ผู้บริหารไม่ยอมรับ เพราะถ้ายอมรับแล้วจำเป็นต้องให้การสนับสนุน
3. กิจกรรมของผู้เรียน ได้รับการสนับสนุนโดยคณะครูและยอมรับโดยผู้บริหารถือเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร
4. ระหว่าง พ.ศ. 2480-2490 เป็นระยะก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เราไม่ไต่ติดต่อกับต่างประเทศ แนวคิดใหม่ทางการศึกษาจึงเข้ามาน้อยและมีแนวโน้มเอียงไปทางยุโรป กิจกรรมเน้นหนักไปทางยุวชนทหาร การกีฬาและเนตรนารี²
5. ระหว่าง พ.ศ. 2490-2500 เป็นระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เราเริ่มส่งคนไปเรียนที่อเมริกา เป็นการเริ่มการศึกษาแผนใหม่ จัดการศึกษาโดยเห็นตัวผู้เรียน ระยะนี้จึงเป็นยุคของกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยเน้นกิจกรรมประกอบการเล่น

¹ เสริมศักดิ์ วิชาอาภรณ์, เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาบริหาร 311 การบริหารกิจกรรมนักเรียน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยุโลก 2520, หน้า 103-105.

² ชู แสงศักดิ์, "ข้อคิดในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร" วิทยากร ปีที่ 69 ฉบับที่ 10 ธันวาคม 2513, หน้า 6-8.

6. ระหว่าง พ.ศ.2500-2510 เป็นยุคของการจัดการศึกษาที่เจริญรุดคืบอเมริกา มีความเชื่อว่าการให้การศึกษาเป็นการวางรากฐานเพื่อการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมที่เด่น ๆ ในยุคนี้ ออกมาในรูปของกิจกรรมนักศึกษา เช่น สถานักศึกษา ชุมนุมต่าง ๆ สมาคมครูผู้ปกครอง (P.T.A.) สถาบันบางแห่ง ใ้พยายามเอากิจกรรมที่ผู้เรียนลงทำแล้ว ได้ผลนำมาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

7. ระหว่าง พ.ศ.2510-2516 เป็นระยะที่นำเอาความคิดอเมริกา มาผสมผสานกับความคิดของไทย พยายามปรับปรุงรูปแบบต่าง ๆ ของกิจกรรม มีการเมือง เข้ามานาแทรก

8. ระหว่าง 14 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ตุลาคม 2519 เป็นยุคที่เกิดความ ไขว้เขวระหว่างชุมนุมชนทางวิชาการ กับชุมนุมชนทางการเมือง กิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรม เสริมหลักสูตร โดยมุ่งบริการสังคมทั้งที่ขาดความพร้อม

9. ระหว่าง 6 ตุลาคม 2519 ถึงปัจจุบัน กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มุ่ง บริการสังคม รัฐห้ามในระยะแรก ๆ ระยะหลังจึงยอมให้จัดกิจกรรมโดยสอดคล้อง กับนโยบายของรัฐบาล

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรของไทยเริ่มอย่างจริงจัง พ.ศ.2490-2500 ที่มุ่งเน้นกิจกรรมประกอบการเรียนและเท่าที่ปรากฏในปัจจุบัน ก็ยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย มีการจัดอย่าง จริงจังทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนทั้งสิ้น เพื่อให้การ เรียนการสอนตาม หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายในการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จุดมุ่งหมายเป็นแนวทางช่วยให้ผู้ดำเนินงานยึดเป็นหลักในการทำงาน และเป็น การกำหนดขอบเขต จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ขาดไม่ได้ จุดมุ่งหมายใน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จึงช่วยให้ผู้ดำเนินงานจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครอบคลุมความรับผิดชอบได้มีการกำหนดไว้หลายลักษณะดังต่อไปนี้

แอนนา เฮเลน แกลเลคเฮอร์ (Anna Helen Gallagher) ได้
กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้คือ

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนปรับตนเองให้เข้ากับสภาพ
ชีวิตการเป็นนักเรียน
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยสร้างความสมดุลระหว่างการใช้เวลา
เวลาเรียนและการใช้เวลาว่าง
3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยสร้างเสริมความสนใจและทักษะใน
การจัดกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ
4. กิจกรรมเสริมหลักสูตรอาจจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจอาชีพ
ต่าง ๆ
5. นักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมเสริม
หลักสูตรโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ¹

นพพงษ์ บุญจิตราคุศลย์ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริม
หลักสูตรไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองดีของชาติ
2. เพื่อให้เด็กรู้จักนำตนเองและบังคับตนเอง
3. เพื่อให้มีความร่วมมืออันดีต่อกัน
4. เพื่อให้คนพบความสามารถพิเศษ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
5. เพื่อก่อให้เกิดวินัยที่ดี ส่งเสริมให้เคารพกฎข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคม
6. เพื่อให้ความสามัคคีในหมู่คณะ ทั้งในเกียรติของสถานศึกษาและมีชีวิตดี

¹ Anna Helen Gallagher, Educational Administration in Nursing

(New York : The Macmillan Company, 1965), p. 40.

7. เป็นการส่งเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะในการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเกิดความสุขสนานที่จะได้ทำงานที่ตนเองสนใจ

8. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนเอง

9. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบ และรู้จักเคารพบุคคลอื่น

10. เพื่อช่วยให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง

11. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรให้ดีขึ้น

12. ช่วยให้ครูเรียนได้ใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพ¹

จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กล่าวมาจะเห็นว่า กระบวนการเรียนรู้ในเมื่อมิได้เกิดขึ้นในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนเรียนรู้หลายอย่างนอกห้องเรียน คนส่วนใหญ่ต้องเรียนรู้จากคนอื่น หรือเรียนรู้ซึ่งกันและกัน กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีกิจกรรมที่ช่วยทำให้เรียนรู้ส่วนใหญ่ นอกห้องเรียน จึงมีจุดมุ่งหมายช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางขึ้น เจริญงอกงามเป็นคนที่มีบุคลิกที่พัฒนาร่างกาย จิตใจ ตลอดจนความสัมพันธ์ทางสังคม และเพื่อเป็นการจัดพื้นที่ในสถาบันให้ผู้เรียนหรือนักศึกษารูคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ในพจนานุกรม บัญญัติราชบุณย์, กิจกรรมนักเรียน (Student Activity Program) เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา Student Activity Program แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2517 หน้า 3-4. (ยักส์น่า)

หลักในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

คัมเบลล์ อี. มิดเดิลตัน (W.E. Middleton) นักการศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวเกี่ยวกับหลักการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ใน ค.ศ. 1960 ว่า ควรยึดหลักดังต่อไปนี้ คือ

1. นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกของสถาบัน
2. การให้นักศึกษามีส่วนร่วมและการเข้าร่วมในกิจกรรมใด ๆ ให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย
3. ควรส่งเสริมนักศึกษาในด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม
4. โครงการกิจกรรมทุกโครงการ ต้องเป็นการ สร้างเสริมโดยอาศัยพื้นฐานจากความต้องการของนักศึกษาและของสถาบันเป็นหลัก
5. กิจกรรมต่าง ๆ ควรได้รับการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และอาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นผู้แนะนำ
6. ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ควรให้น้อยที่สุดเท่าที่สามารถเป็นไปได้
7. นักศึกษาและบุคลากร ที่ทำงานเกี่ยวกับกิจกรรมต้องมีความกระตือรือร้น
8. ผู้บริหารสถาบันควรมีอำนาจยับยั้งได้ แต่ไม่ควรใช้อำนาจนั้นบ่อย
9. งานของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม ควรถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานครู
10. เวลาที่จัดกิจกรรมควรใช้นอกเวลาเรียน
11. สถาบันการศึกษาและชุมชนจะต้องได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
12. ต้องถือว่างานกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีส่วนสำคัญเท่ากับงานด้านอื่น ๆ ของสถาบัน
13. กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ควรมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมวิชาการ

14. นักศึกษาควรได้รับการแนะนำในการเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสม
กับความถนัดของงาน

15. ควรให้นักศึกษาทุกคนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

16. กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรส่งเสริมค่านิยมที่ดี¹

โรเจอร์ เดวิส ฮาร์โรลด์ (Roger Davis Harrold) ซึ่งให้เห็นว่าการ
จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ ไว้ในปี ค.ศ. 1967 ว่า

1. การจัดกิจกรรมในระดับอุดมศึกษาปัจจุบันก็เพื่อปลูกฝังและพัฒนาบุคลิกภาพ
ของนักศึกษาในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ร่างกาย อารมณ์ สังคม และด้านจิตใจ

2. หลักการควบคุมกิจกรรม ต้องมุ่งให้ส่งเสริมวัตถุประสงค์ของสถาบัน

3. นโยบายการควบคุมและการตัดสินใจของสถาบัน ขึ้นอยู่กับเหตุผลด้าน

ศีลธรรมและภูมิหลังทางการศึกษาไม่ควรใช้อำนาจ

4. นักศึกษามีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ ฉะนั้นการควบคุมกิจกรรม
ควรกำหนดขอบเขตได้อย่างกว้าง ๆ สามารถยืดหยุ่นได้

5. การร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษา เป็นเพียงบทบาทหนึ่งเท่านั้น
ในฐานะที่นักศึกษามีความสัมพันธ์กับสถาบันโดยตรง การควบคุมจึงต้องคำนึงถึงว่า
นักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบต่อสถาบันด้วย²

วิชา วิสศึกษา ได้เสนอแนวทางไว้ในปี พ.ศ. 2519 ว่าควรมีแนวทาง
ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดังต่อไปนี้คือ

¹W.E. Middleton, "Basic Principle of Extra Curricular
Activities, "XXXI (April 1960) : 236-237.

²Roger Davis. Harrold, "The Control of Student Extra-
Curricular Life-American Higher Education," Dissertation Abstracts,
Vol. 27, No. 8 (February, 1967), p. 2782-A.

1. สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด
2. ควรมีการวางแผนร่วมกับนักศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด
3. ควรจัดกิจกรรมโดยสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เร้าความสนใจของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
4. กิจกรรมที่จัดขึ้น ควร เป็นกิจกรรมแบบประหยัด ไม่ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรม ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากเกินไป
5. ควรให้ความเสมอภาคและความยุติธรรมแก่นักศึกษาทุกคน ไม่ควรมี การให้อิทธิพิเศษแก่ผู้ใดในการร่วมกิจกรรม
6. ควรจัดให้เป็นงานประจำของครู และทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเท่านั้น ไม่ควรทำคนใหม่อำนาจเหนือนักศึกษา
7. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ควรจะเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ สถานที่และความสะดวกต่าง ๆ ของการจัดงานให้พร้อม
8. เงินที่ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรทำด้วยความรอบคอบและยุติธรรม
9. กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเป็นส่วนประกอบของกิจกรรมในหลักสูตร ซึ่ง นักศึกษาจะต้องรู้วิธีการจัดเป็นอย่างดี¹

พอสรุปได้ว่า หลักในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สำคัญคือให้นักศึกษา ได้กระทำ, ปฏิบัติ และเลือกในสิ่งที่ตนเองสนใจ เพราะนั่นย่อมหมายถึงจะมีส่วน ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้นักศึกษา ได้โอกาสแก่นักศึกษาได้แสดงออกในทางสร้างสรรค์ อันอาจเป็นแนวทางช่วยให้นักศึกษาได้ประสบความสำเร็จในชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

¹วิชา วิสัทธิ, "กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยของวิทยาลัยครู ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แดงกวีสามิขเมศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นนั้น มีหลายประเภท การแบ่งประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร แตกต่างกันไปออกไปตามระดับการศึกษา

ระดับประถมศึกษาและมีระบบศึกษาตอนต้น นิยมจัดทำกันมี 6-8 ประเภท แต่ละประเภทประกอบด้วยชุมนุมต่าง ๆ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีชื่อแตกต่างกันคือ "เพิ่มประเภทของกิจกรรมที่จัดเฉพาะเพศชั้น" คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกลุ่มนักศึกษาชาย เรียกว่า

กิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกลุ่มนักศึกษาหญิง เรียกว่า Sororities และกิจกรรมกลุ่มลับเฉพาะ เรียกว่า Secret Societies เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นักศึกษาส่วนมากไม่เห็นด้วย¹ ส่วน 2 ประเภทแรก บางกลุ่มมีความเห็นด้วยตามแต่ บางกลุ่มมีแนวคิดซึ่งขัดแย้งกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทดังกล่าว

แฮร์รี่ ซี. แมกคาวน์ (Harry C. Mckewn) จัดแบ่งประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ใหม่ ค.ศ. 1952 ว่า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นเฉพาะบุคคล
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นเป็นกลุ่ม²

ดักลาส เอส อาร์บรัคเคิล (Dugald S. Arbrickle) จัดแบ่งไว้ใหม่ ค.ศ. 1968 ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

¹ รัชนาภรณ์ เสนาดักษ์, "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวะของรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 39.

² Harry C. Mckewn, Extracurricular Activities, The Macmillan Company, 1952), p. 243-271.

1. กีฬา
2. กิจกรรมเฉพาะนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง
3. กิจกรรมประเภทชุมนุมต่าง ๆ กิจกรรมประเภทนี้จัดขึ้นตามความสนใจของนักศึกษา และเป็นประเภทกิจกรรมที่นิยมจัดในสถาบันอุดมศึกษา¹

นอกจากนี้ ข้อบังคับของสภาการฝึกหัดครู ซึ่งใช้ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ทั่วประเทศ ว่าด้วย สโมสรนักศึกษาวิทยาลัยครู 2521 ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมของนักศึกษาครูออกตามลักษณะของกิจกรรมที่ทำ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. กิจกรรมด้านวิชาการ ส่วนมากมักแบ่งเป็นชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมภาษาไทย ชมรมภาษาอังกฤษ ชมรมคณิตศาสตร์ ฯลฯ
2. กิจกรรมค่าน้ำใจเพื่อประโยชน์หรือพัฒนาสังคม แบ่งออกเป็นชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมอาสาพัฒนา ชมรมลูกเสือและผู้นำเพื่อประโยชน์ ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติ ชมรมส่งเสริมหมู่บ้านโลก ชมรมต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ
3. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม แบ่งออกเป็นชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมดนตรีไทย ชมรมนาฏศิลป์ ชมรมศิลปะพื้นเมือง ชมรมพุทธศาสตร์ ชมรมศิลปะ ชมรมวัฒนธรรม ฯลฯ

¹ Dugald S. Arbuckle, Student Personnel Services in Higher Education (New York : McGraw - Hill Book Company, Inc., 1968), p. 250-258.

4. กิจกรรมด้านกีฬา แบ่งออกเป็นชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมตะกร้อ ชมรมฟุตบอล ชมรมบาสเกตบอล ชมรมวอลเลย์บอล ฯลฯ¹

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ชัดแล้วว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ว่าจะแบ่งเป็นที่ประเภทก็ตาม ประเภทที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องมีหน้าที่ในด้านการรับผิดชอบ ในด้านต่อไปนี้คือ การจัดให้มีองค์การนักศึกษา พร้อมกับดำเนินการทางด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรม และการให้บริการชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจเชิงสติปัญญา มีความกระตือรือร้นในตนเองและผู้อื่น เปิดใจยอมรับฟัง มีการพัฒนาระบบค่านิยมอย่างมีประโยชน์ ตลอดจนมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

การดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ลักษณะการดำเนินงานควรจัดเป็นแนวระบบ (System Approach) ซึ่ง เจ. เอ. มาสซี (J. L. Massie) และ เจ. ดักลาส (J. Douglas) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของระบบไว้ในปี ค.ศ. 1973 ว่ามี 3 ประการคือ

1. ทุกระบบย่อยจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบใหญ่ และระบบใหญ่จะประกอบด้วยระบบย่อยหลายระบบ
2. ทุกระบบย่อยของระบบใหญ่ ย่อมจะมีจุดมุ่งหมายซึ่งจะเชื่อหรือเป็นประโยชน์ต่อจุดมุ่งหมายของระบบใหญ่
3. ระบบย่อย ย่อมจะมีความเกี่ยวพัน คึงนั้นการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในระบบย่อยจะมีผลกระทบกระเทือนไปถึงระบบย่อยอื่น ๆ ด้วย¹

และในปี ค.ศ. 1968 บี. เอช. บานาตี (B.H. Banathy) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของระบบใช้ 3 ประการ เช่นกันคือ การกระทำในรูปแบบที่เป็น

¹

J.L. Massie and J. Douglas, Managing : A Contemporary Introduction, (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1973), p. 139.

1. จุดมุ่งหมาย
2. กระบวนการ
3. เนื้อหา

ในการนี้ระบบเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาจากส่วนย่อย โดยเนื้อหาของระบบ ได้แก่ผลรวมของสิ่งที่ได้สร้างขึ้นมา และเนื้อหานั้นจะต้องเป็นสิ่งที่รวบรวมขึ้นมาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เจาะจง การปฏิบัติการ และการดำเนินการของหน่วยย่อยต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของระบบนั้น เรียกว่า กระบวนการของระบบ โครงการต่าง ๆ คือระบบย่อย ทุกระบบย่อย จะต้องมียุคมุ่งหมาย สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายส่วนรวมของสถาบัน ในสถาบัน เนื้อหาของบริการนักศึกษา ได้แก่ บริการอาหาร หอพัก กิจกรรมและองค์การนักศึกษา ส่วนการปฏิบัติการและการดำเนินงานคือกระบวนการของระบบกิจกรรมนักศึกษา

จากที่กล่าวมาว่า การดำเนินการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรดำเนินการเป็นแนวระบบ นั้นก็ข้อมหมายความว่า เป็นการพิจารณาจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยจัดงานเป็นหน่วย และรวมเอาหน่วยย่อยเข้าด้วยกันกลายเป็นหน่วยใหญ่ ทั้งนี้โดยการนำรูปแบบการให้เป็นหน่วยใหญ่ หน่วยเดียวอย่างแท้จริง ดังนั้นในที่นี้ระบบอาจมีความหมายเดียวกับ คำว่าแผนการ (Plan) วิธีการ (Method) ลำดับชั้น (order) และการจัดการ (Arrangement)

การประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การประเมินผลถือเป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่ง เพราะการประเมินผลทำให้ได้ผลดังนี้คือ

1. ได้ศึกษาความจริงเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ตลอดจนปรัชญาอันจะนำไปสู่การเลือกโครงการที่เหมาะสม
2. เป็นการตรวจสอบความพร้อมเบื้องต้น ของบุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณและอื่น ๆ เพื่อตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
3. ได้ศึกษาการดำเนินงานในโครงการนั้นว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ ในแง่ปริมาณ คุณภาพมากน้อยเพียงใด

4. จุดเกิน จุดค้อย ตลอดจนการดำเนินงานกิจกรรมนั้น ๆ ถ้ามีการประเมินผล จะทำให้มีประสิทธิภาพของกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นมีลักษณะโดยส่วนรวมดีขึ้น และได้ผลสมความมุ่งหมาย รวมทั้งมีความเที่ยงตรงและแน่นอน เกี่ยวกับผลงานที่ได้รับด้วย

5. การประเมินผล อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจกัน และร่วมมือร่วมใจกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะฉันทกกำลัง เพื่อนำเอาพลังงานภายในบุคคลออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น ๆ

เครื่องมือที่สำคัญใช้ในการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ

1. ข้อสอบ
2. การสังเกต
3. การบันทึก
4. สังคมมิติ
5. การสัมภาษณ์
6. การใช้แบบสอบถาม
7. การให้จินตนาการภาพ
8. การจัดอันดับประมาณค่า

เครื่องมือทุกประเภท จะต้องได้รับการตรวจสอบคุณภาพ เช่น การหาความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงก่อนที่จะนำไปใช้

เนื่องจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โครงการเกี่ยวกับมนุษย์และกิจกรรมต่าง ๆ การพัฒนาและบุคลิกภาพจำเป็นต้องประเมินผลหลาย ๆ แบบ

ในปี ค.ศ. 1954 อี เอ็ม ลอยด์ โจนส์ (E.M. Lloyd Jones) และ เอ็ม. อา. สมิธ (M.R. Smith) ได้กล่าวถึงการประเมินผลกิจกรรมไว้

ครอบคลุมสิ่งที่ต่อไปนี้คือ

1. การดำเนินงานการประเมินผลตามหลักประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมอย่างน้อยกับบุคคลที่เป็นตัวแทนนักศึกษา ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในงานกิจกรรมของนักศึกษา

2. การร่วมมือกันกำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษา

3. การเลือกวิธีการซึ่งจะให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อจุดมุ่งหมายหลักการและจุดมุ่งหมายเฉพาะของโครงการ

4. การประเมินความก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

5. การพบพบ และปรับขยายวัตถุประสงค์เดิม ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากประสบการณ์สะสม การหยั่งเห็น และการเพิ่มพูนประสบการณ์ใหม่¹

จึงสรุปได้ว่า การประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นศิลปการพิจารณาคุณค่าของผลจากการวัด ซึ่งเกิดจากการสร้างเครื่องมือ การตรวจนับคะแนนตามหลักวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการบอกว่า ผลของการเจริญงอกงามของนักศึกษา ในแง่ตัวนักศึกษา ระบบกิจกรรมเป็นไปตามปรัชญาที่พึงปรารถนา หรือได้มาตรฐานตรงกับจุดประสงค์หรือไม่เพียงใด

ชาว แพทย์ทุกยุค โลกกล่าวถึงเกณฑ์ในการประเมินผลที่ที่จะต้องมีความสมบัติครบ 10 ประการ คือต้องมี

1. ความเที่ยงตรง

2. ความยุติธรรม

3. ความลึกซึ้ง

4. ถิ่นทะหาย้วย

5. ความจำเพาะเจาะจง

¹ E.M. Lloyd-Jones and M.R. Smith, Student Personnel work as deep teaching (N.Y. : Harper and Brothers Publishers, 1954), p. 325.

6. ความเป็นปรนัย
7. ความมีประสิทธิภาพ
8. ความยากง่ายพอเหมาะ
9. ความมีอำนาจจำแนก และ
10. ความเชื่อมั่น¹

การประเมินผลที่กล่าวมา ควรมีคุณสมบัติอย่างน้อยที่สุด 4 ประการ คือ ความเที่ยงตรง ความยุติธรรม ความมีประสิทธิภาพ และมีความเชื่อมั่น

จากที่กล่าวมา พอสรุปเป็นการปฏิบัติกระบวนการในการประเมินผลกิจกรรม เสริมหลักสูตรได้ดังนี้ คือ ศึกษาโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จะทำการประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักการและเหตุผล ธรรมชาติของโครงการ เป้าหมาย จำนวน บุคลากร สถานภาพ เนื้อหาโครงการ วัสดุอุปกรณ์และเกณฑ์ในการประเมินผลโครงการ ที่กำหนดไว้, ศึกษาการกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินผลโครงการ การกำหนดรูปแบบการประเมินผล การสร้างเครื่องมือ หรือวิธีการแสวงหาวิธีการต่าง ๆ อย่างมีมาตรฐานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล เครื่องมือส่วนมากได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสำรวจ และการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดด้วยวิธีการทางสถิติ ตลอดจนการเขียนรายงานการประเมินผลต่อผู้บริหารทั้งในรูปปากเปล่า หลังจากส่งรายงานเป็นเอกสาร รวมทั้งส่งรายงานใหญ่ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ดังนั้น บุคลากรในการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีอยู่ 2 ประเภท คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ คณะกรรมการวางแผนและบริหารโครงการ คณะกรรมการเฉพาะกิจ ในกิจกรรม

¹ชวาล แพทย์กุล, เทคนิคการวัดผล (พระนคร : อักษรเจริญทัศน์, 2506), หน้า 117-130.

นักศึกษาที่ประกอบกิจกรรม และบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่าย และบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมใดแก่ ชูบังคับบัญชาของกรรมการ คณะจารย์หรือผู้สนใจทั่วไป และนักประเมินอาชีพ

ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

มีนักการศึกษาหลายท่านเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่ามีประโยชน์ มีคุณค่าต่อการพัฒนาตัวผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง อาทิเช่น

จอห์น อา แชนนอน (John R. Shannon) ได้ชี้ให้เห็นประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรจะได้รับพิจารณาว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะคงคำนึงถึงเมื่อมีการจัดทำหลักสูตร... เมื่อเป็นที่ยอมรับว่าการจัดการศึกษานั้นสามารถจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนได้ กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะมีบทบาทในเรื่องนี้ยิ่งกว่าการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองไปตามแนวทางที่พึงปรารถนาของผู้พบเห็นยิ่งขึ้น¹

นักการศึกษาอีกท่านหนึ่งของต่างประเทศที่ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรคือ อคอฟส์ อันรูห์ (Adolph Unruh) ได้กล่าวในปี 1949 อันเป็นปีเดียวกับ จอห์น อา แชนนอน (John R. Shannon) ที่ได้กล่าวไว้เช่นนี้ว่า "ไม่ควรพิจารณากิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมพิเศษนอกเหนือไปจากการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะสามารถให้ประสบการณ์ที่ดีที่สุดตามความต้องการของหลักสูตร ซึ่งเน้นการปรับตัวของนักเรียนชาย หญิง ให้ดำรงอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรยังสามารถให้บทเรียนอันมีคุณค่ายิ่งแก่ชีวิตด้วย"²

¹ John R. Shannon, "School Activities and Personality Development," School Activities, X(May, 1949), p. 275.

² Adolph Unruh, "Some Criteria for Evaluating a Program of Activities," School Activities, XI(September, 1949), p. 3.

นักการศึกษาของไทยที่ชี้ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้แก่ ทิศรา จันทร์ประเสริฐ โดยให้ความเห็นไว้ว่า "การให้การศึกษานักเด็ก เพื่อต้องการให้เกิดพัฒนาตนเองทุกด้าน ทางโรงเรียนควรมุ่งถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียนด้วย เพราะเนื้อหาวิชาทุกแขนงทางมีความสำคัญยิ่งนัก จะให้ขอสสมเจตนารมณ์ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ก็ต่อจากกิจกรรมนอกหลักสูตรมาประกอบด้วย"¹

วัชร ทรัพย์มี ยังได้กล่าวไว้ว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างอย่างมีคุณภาพประโยชน์ มีเพื่อนมากขึ้น ช่วยพัฒนาความสามารถพิเศษ ช่วยให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี และช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ"²

* เอกสารประกอบการสอน ชุควิชา ระบบการเรียนการสอน หน่วยที่ 12.1.3 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่ามีประโยชน์ดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรวมกลุ่มของผู้เรียนไปในทางที่ดีตามความต้องการของสังคม
2. ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรง และสามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

¹ทิศรา จันทร์ประเสริฐ, "วิธีแนะนำเด็กให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์" วารสารแนะแนว, 11 : 47-67 (ตุลาคม-ธันวาคม, 2512), หน้า 61-63.

²วัชร ทรัพย์มี, "What Can I Get Our of Student Activities That will Help Me Personally," เอกสารประกอบการบรรยายวิชา Foundations of Guidance and Student Personnel Work, แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

3. ช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโตของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

4. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่างไปในทางที่ถูกต้อง
5. ช่วยฝึกผู้เรียนให้รู้จักอยู่ร่วมกันโดยรวมนในสังคมประชาธิปไตย
6. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิด ทักสินใจและสามารถทำสิ่งต่างๆ

ได้โดยลำพัง

7. ช่วยฝึกให้ผู้เรียน รู้จักการร่วมมือกันทำงานในสังคม
8. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนมีความสามัคคี รักสถาบันและรักหมู่คณะ
9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย
10. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
11. ส่งเสริมความสนใจให้เหมาะสมกับลักษณะของความแตกต่างของผู้เรียน

เป็นรายบุคคล

12. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในสาขาที่ตนถนัด
13. ช่วยลดปัญหาการขาดเรียนของผู้เรียน เพราะถ้าสถาบันได้จัดกิจกรรมในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ ผู้เรียนก็จะกระตือรือร้นที่จะมาเรียน
14. สร้างอุปนิสัยที่ดี ให้แก่ผู้เรียน เช่นการจัดกิจกรรมชุมนุมจะช่วยให้สมาชิกเข้าใจปัญหาของผู้อื่น รู้จักรับใช้ผู้อื่น ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว
15. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร อาจารย์และผู้เรียน
16. ช่วยทำให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น¹

จึงพอสรุปได้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร มีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่ง จนเป็นที่ยอมรับของนักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ เพราะกิจกรรม

¹ประภาพรพรหม สุวรรณสุข, เอกสารการสอนชุดวิชาระบบการเรียนการสอน (สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2523), หน้า 48.

เสริมหลักสูตรทั้งกลางวันและกลางคืนให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาของหลักสูตรอย่างถ่องแท้ช่วยส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักศึกษา ช่วยให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนเป็นการสร้างอุปนิสัยที่ดี ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งนับได้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองทุกๆ ด้าน นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เป็นวิชาภาษาไทย จึงขอชี้ให้เห็นถึงความสำคัญตลอดจนที่มาของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย ตลอดจนแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยซึ่งจะลำดับดังต่อไปนี้

ความสำคัญของวิชาภาษาไทย

ภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมายอันสำคัญที่สุดในชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่อยู่ร่วมสังคมกัน ในการติดต่อระหว่างบุคคลในครอบครัว ในชุมชนชน ในสถาบันการศึกษา ในวงราชการ ตลอดจนการติดต่อระหว่างประเทศต่อประเทศ หากขาดภาษาเป็นสื่อในการทำความเข้าใจและประสานงานแล้ว กิจกรรมต่าง ๆ ก็ย่อมจะสำเร็จลุล่วงไปมิได้¹ และภาษายังเป็นเครื่องผูกพันมนุษย์คอมมูนิตี้ให้แน่นแฟ้นยิ่งกว่าสิ่งอื่น ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกันก็ยิ่งกว่าทุกภาษาเดียวกัน²

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่ง และเป็นภาษาประจำชาติของคนไทย จึงมีความสำคัญต่อคนไทยอย่างที่สุด เพราะนอกจากจะมีความสำคัญในด้านการสื่อความหมายโดยทั่วไปแล้ว ภาษาไทย ยังเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว

¹ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "ระเบียบวิธีสอนภาษาไทย ชั้นมัธยมปลาย," คู่มือการอบรมครูมัธยมศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา, 2499), หน้า 73.

² ฉะบอบ โปษกฤษณะ, "พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับภาษาและหนังสือ," วารสารสมาคมภาษาและหนังสือ 7 (พฤษภาคม, 2516), หน้า 1.

น้ำใจคนทั้งชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อกันระหว่างคนไทยด้วยกัน และภาษาไทย เป็นปัจจัยที่สำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ในการศึกษาเล่าเรียน ในการสื่อสาร ในการประกอบอาชีพ ในการปกครอง¹ และอื่น ๆ ส่วนแต่ต้องใช้ภาษาไทยเป็น เครื่องมือทั้งสิ้น ถ้าคนไทยเราไม่สามารถใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในกิจการ ทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ในด้านการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย คนไทย ด้วยกันสื่อความหมายกันไม่ได้แล้ว ความร่วมมือต่าง ๆ ก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ทั้งนั้น กิจการต่าง ๆ ก็ย่อมไม่สำเร็จ ผลเสียก็จะเกิดแก่ชาติอย่างไม่มีปัญหา² ดังนั้น ภาษาจึงมีความสำคัญต่อคนไทยและเป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนควรรักษาและห่วงแหนใจ จนตลอดชีวิต

อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัส เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินไปในการประชุมทางวิชาการ เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2505 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใจความหนึ่งเกี่ยวกับความสำคัญของ ภาษาไทยที่คนไทยทุกคนควรรักษาและห่วงแหนไว้ว่า "ภาษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ของชาติ...ประเทศไทยนั้นมีภาษาเป็นของเราเอง ซึ่งต้องห่วงแหน... เรามี โชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้"³

เมื่อภาษาไทยมีความสำคัญต่อชาตินานเมืองคังถ่าว ก็ยิ่งทำให้เห็นชัดว่า การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งขึ้น

¹ระปะนีย์ นาคกรรพ, บันทึกถ้อยคำภาษาไทย (พระนคร : กรุงเทพ การพิมพ์, 2515), หน้า 1.

²บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "การสื่อสารมวลชน," เอกสารการสัมมนาข้อเสนอ วิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2512), หน้า 292.

³จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์ ชุมนุมภาษาไทย บันทึกการเสด็จ พระราชดำเนิน พระราชทานกระแสพระราชดำรัสเรื่องปัญหาการใช้ภาษาไทย, เมื่อ 29 มกราคม 2505, หน้า 5.

เนื่องจากการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญ เพราะวิชาภาษาไทยเป็นปัจจัยและเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิชาการทุกแขนง¹ เพื่อ กุสุมา ๗ อุษยา และ รองรัตน์ อิศรภักดี² ให้ความสำคัญของการเรียนวิชาภาษาไทยมีส่วนสำคัญในการเรียนวิชาอื่นอีก ไม่ว่าจะเป็นวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือวิชาอื่นใดจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยทั้งสิ้น และวิชาภาษาไทยยังเป็นวิชาที่จะช่วยพัฒนาบุคคลทั้งในค่านส่วนตัวและค่านสังคม และยังเป็นวิชาทักษะที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ไปตามอายุและชั้นเรียน³ จึงนับได้ว่า การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง และจะมีความสำคัญยิ่ง ๆ ขึ้นตลอดไป

โดยนัยเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว วิชาภาษาไทยจึงเป็นวิชาบังคับพื้นฐานที่จะต้องเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน จนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งยังเป็นวิชาบังคับสำหรับผู้เรียนฝึกหัดครูทุกระดับอีกด้วย

เรื่องการเรียนการสอนภาษา ภาษาไม่ว่าภาษาใดย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นเนื้อหาและวิธีการสอนการเรียนวิชาภาษาไทยจะต้องได้รับการปรับปรุงใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับสมัย หรือลักษณะของภาษาไทยปัจจุบัน การที่คนไทยทั่วไปในปัจจุบันนี้ (ทั้งในสังคมส่วนใหญ่และโรงเรียน มีนักเรียนและครูเป็นสำคัญ) มีทัศนคติไม่สู้จะดีต่อการสอนการเรียนภาษาไทย ก็อาจจะเป็นด้วยเหตุว่า การเรียนการสอน

¹บุญถิ่น อัตถากร, "ข้อคิดเห็นในการสอนภาษาไทย," เอกสารการสัมมนา ผู้สอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู, 2512), หน้า 12.

²เพื่อ กุสุมา ๗ อุษยา, และรองรัตน์ อิศรภักดี, ตำราชุดครูประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาวิชาภาษาไทย ตอน 1 วิธีสอนภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505), หน้า 10.

³บุญนำ บุญเสรี, "ศิลปะการสอนภาษา" จันทร์เกษม (มกราคม-กุมภาพันธ์, 2508), หน้า 41.

วิชาภาษาไทยไม่ได้รับการปรับปรุงให้ผู้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยให้
 ใกล้เคียง คำกริยาเรียนส่วนมากที่ใช้ในการสอนการเขียนขณะนี้ประกอบด้วยสิ่งที่ยังไม่
 ช่วยให้อ่านผู้นักเรียนเกิดความสามารถหรือเกิดทักษะทางภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ
 และมีเนื้อหาวิชาภาษาไทยบางตอนที่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนไม่เห็นไม่เข้าใจว่า จะนำ
 ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างใดได้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าถึงเวลาที่เร
 ควรจะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียน
 การสอนวิชาภาษาไทยดำเนินไปตามเป้าหมาย ถูกต้อง รวดเร็วและตลอดจนลด
 ปัญหาต่าง ๆ และเห็นว่า การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครูเป็นการเรียน
 การสอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งระดับหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคดังกล่าว
 ตลอดจนเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของภาษาไทย
 มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย

ความมุ่งหมายหลักสูตรวิชาภาษาไทยของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ.2519

หลักสูตรของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ.2519 ได้จัดแยกสาขาของวิชาเฉพาะ
 เพื่อสนองความต้องการและความสามารถแต่ละบุคคล รวมทั้งภาวะการใช้ครูในการ
 สอนระดับต่าง ๆ จึงจัดให้มีการศึกษาสาขาวิชาเฉพาะต่าง ๆ ออกได้ดังนี้

- 1.1 วิชาเฉพาะที่เป็นได้ทั้งวิชาเอกและวิชาโท รวม 18 สาขาวิชา ได้แก่
 การศึกษาพิเศษ การอนุบาลศึกษา เกษตรศาสตร์ คณิตศาสตร์ คหกรรมศาสตร์
 เคมี ชีววิทยา ดนตรีศึกษา นาฏศิลป์ บรรณารักษศาสตร์ ประวัติศาสตร์ พลศึกษา
 ฟิสิกส์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภูมิศาสตร์ ศิลปศึกษา และสุขศึกษา
- 1.2 วิชาเฉพาะที่เป็นวิชาเอกแบบกว้าง (Broad field) รวม 4 สาขา
 วิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป สังคมศึกษาและอุตสาหกรรมศิลป์
- 1.3 วิชาเฉพาะที่เป็นวิชาโท รวม 2 สาขาวิชา ได้แก่ ศาสนาอิสลาม
 และหัตถศึกษา

ลักษณะของกลุ่มวิชานั้น พิจารณาจากหลักสูตรทั้งระดับ ป.กศ.ชั้นสูงและ
 ค.บ.กำหนดให้เรียนวิชาในกลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาชีพครู กลุ่มวิชาเฉพาะรวมกัน

ไม่น้อยกว่า 135 หน่วยกิต โดยมีสัดส่วนของกลุ่มวิชาดังกล่าวดังนี้

วิชาพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต

วิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต

วิชาเฉพาะ(เอก-โท) ไม่น้อยกว่า 47 หน่วยกิต

วิชาเลือกอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

(รายละเอียดอื่น ๆ จะกล่าวไว้ในภาคผนวก)

เนื่องจากโครงสร้างของหลักสูตรนี้ วิชาภาษาไทย จัดเป็นทั้งวิชาพื้นฐาน ในกลุ่มที่บังคับให้เรียนไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต และเป็นอีกสาขาหนึ่ง ในกลุ่มวิชาเฉพาะ(เอก-โท)ที่บังคับให้เรียนไม่น้อยกว่า 47 หน่วยกิตอีกด้วย จึงนับได้ว่า วิชาภาษาไทยมีความสำคัญมากวิชาหนึ่ง ตามโครงสร้างหลักสูตรนี้ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ไว้ว่า

1. ให้ตระหนักว่าภาษาไทยที่มีความสำคัญ เพราะเป็นภาษาประจำชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยที่จะต้องรักษาไว้
2. ให้ความรู้และความเข้าใจภาษาไทยอย่างถ่องแท้
3. ให้ตระหนักในคุณค่าของศิลปการใช้ภาษา และซาบซึ้งในสุนทรียภาพของวรรณกรรมไทย
4. ให้สามารถใช้ภาษาไทยให้เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับสภาพบ้านเมืองปัจจุบัน
5. ให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
6. ให้เป็นครูภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ
7. ให้มีศรัทธาและความภาคภูมิใจในการเป็นครูภาษาไทย

จากความมุ่งหมายดังกล่าว เมื่อนำไปปฏิบัติเพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลดี จึงมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาภาษาไทย ไปในลักษณะต่าง ๆ ลักษณะที่เด่นมากและจัดกันอย่างแพร่หลายในทุกวิทยาลัยครู คือ ชุมนุมภาษาไทย หรือชมรมภาษาไทย

จัดว่าเป็นกิจกรรมของวิชาภาษาไทยในด้านการเรียนการสอนโดยตรงและจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับชุมนุมภาษาไทยหรือชมรมภาษาไทยดังต่อไปนี้

กิจกรรมประเภทชมรมภาษาไทย

1. จุดมุ่งหมายในการจัดชมรมภาษาไทย ผู้สอนทุกคนควรมีหน้าที่ฝึกฝนทักษะวิชาภาษาไทยให้แก่ผู้เรียน การฝึกฝนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ จึงควรจัดตั้งชมรมภาษาไทยเพื่อที่จะ
 - 1.1 ช่วยส่งเสริมความรู้ความสนใจทางด้านภาษาไทยให้แก่เด็กศึกษามากยิ่งขึ้น
 - 1.2 เป็นศูนย์กลางให้สมาชิกนักศึกษาทุกคนแลกเปลี่ยนความรู้
 - 1.3 ให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีของทุกภาค
 - 1.4 ส่งเสริมความรู้ทางด้านภาษาท้องถิ่น¹
2. การจัดและดำเนินงานของชมรมภาษาไทย การจัดและดำเนินงานของชมรมภาษาไทยอาจทำได้หลายวิธี และเพื่อเป็นแนวทางให้นักศึกษานำไปปฏิบัติจะขอกล่าว 3 วิธี คือ
 - 2.1 เป็นวิธีของการแบ่งงานของชมรมออกเป็นแผนกต่าง ๆ ได้แก่
 - 2.1.1 แผนกส่งเสริมภาษา ทำหน้าที่จัดหาหนังสือที่ช่วยส่งเสริมทางด้านภาษาไทย เช่น พจนานุกรม ฉบับใหม่ สารานุกรมไทย วรรณคดีไทย หรือหนังสืออื่น ๆ ตามแต่จะเห็นสมควร อีกทั้งทำหน้าที่จัดการประกวดบทกวี เช่น แต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ประกวดเรียงความ และจัดทำหนังสือทางด้านภาษาไทย

¹ประภาพรพรณ สุวรรณสุข, เอกสารการสอนชุดวิชาระบบการเรียนการสอน (สาขาศึกษาสาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2523), หน้า 67.

2.1.2 แผนกวรรณคดี จักให้มีการค้นคว้าถ้อยคำที่ไพเราะในวรรณคดีในสุภาษิตเก่า ๆ จักให้มีการอธิบายเกี่ยวกับวรรณคดี เชิญวิทยากรทางวรรณคดีมาปาฐกถา จัดการหาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับวรรณคดีเป็นต้น

2.1.3 แผนกภาษาถิ่น จักให้มีการบรรยายภาษาถิ่นเพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจภาษาถิ่นของแต่ละท้องถิ่น จักให้มีการฝึกฝนสำเนียงท้องถิ่น นำคำแต่ละท้องถิ่นมาเปรียบเทียบความหมาย อาจจะเป็นการแสดงละครหรือจำอาวคักก็ได้¹

2.2 เป็นวิธีการแบ่งงานของชมรมหรือชมรมออกในรูปของกิจกรรม

- 2.2.1 กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด
- 2.2.2 กิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน
- 2.2.3 กิจกรรมเกี่ยวกับการเขียน
- 2.2.4 กิจกรรมเกี่ยวกับหลักภาษา
- 2.2.5 กิจกรรมเกี่ยวกับวรรณคดี

ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมานั้น อาจจักในลักษณะของการแสดงละคร การจักนิทรรศการ การโต้วาที การอธิบาย การบรรยาย การหาปัญหา การประกวดแข่งขัน และอื่น ๆ อีกมาก²

2.3 เป็นวิธีการจักโดยเลือกจัก ซึ่ง ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ได้เสนอให้เลือกจักไว้ดังนี้

2.3.1 ละคร อาจจักได้หลายแบบ เช่น การแสดงท่าทางตามบทบาท โดยไม่ต้องมีการตระเตรียมมากนัก ใช้เรื่องที่มีนักศึกษาเคยได้ฟังได้อ่านมา การเขียน

¹ราตรี - ทิพย์โอสถ, "การจักชุมนุมในโรงเรียนฝึกหัดครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2501)

²สุจิต เพียรชอบ, "กิจกรรมร่วมหลักสูตรภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" คู่มือครูภาษาไทย (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2512)

บทละครและแสดงละครที่นักศึกษาตนเอง การแสดงละครใช้เรียนทำทางบุคคลหรือ
เหตุการณ์ในวรรณคดี การคัดเลือกและจัดแสดงในงานรื่นเริงประจำปี ฯลฯ

2.3.2 ดนตรี รายการดนตรีอาจจัดได้หลายอย่าง เช่น
ประกวดร้องเพลงไทยเดิม หรือไทยสากล การแสดงพื้นเมืองของภาคต่าง ๆ
การบรรเลงดนตรีไทย การเล่นสีทวา มีการขับร้องประกอบ การร้องเพลงเกี่ยวกับ
วรรณคดี การขับเสภา ฯลฯ

2.3.3 กิจกรรมทางภาษาไทย อาจจัดให้มีการอภิปราย
การประกวดเล่านิทาน การแข่งขันสะกดคำยาก การโต้วาที การสนทนา หรืออภิปราย
และการกล่าวสุนทรพจน์

2.3.4 กิจกรรมเกี่ยวกับวรรณคดีไทย อาจจัดให้มีการเชิญ
นักเขียนหรือกวีมาเล่าประสบการณ์ให้ชมรมฟัง เชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับ
ความรู้ทางศิลปวรรณคดีไทย การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวรรณคดีไทย การประกวด
สมุดภาพวรรณคดีไทย การแต่งป้ายประกาศในวันสำคัญ เช่น วันเกิดสุนทรภู่ การไป
ศึกษานอกสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑเพื่อศึกษาวัตถุโบราณ ที่อ้างถึงในวรรณคดี ฯลฯ และ
กิจกรรมอื่น ๆ ที่นักศึกษาจะคิดได้ อันจะเป็นประโยชน์ในคำภาษาไทยหรือวรรณคดีไทย
โดยควรส่งเสริมและให้กำลังใจเพื่อให้การจัดลุล่วงไปด้วยดี¹

จากที่กล่าวมาทั้ง 3 วิธี ผู้วิจัยขอสรุปกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทชมรม
ภาษาไทยที่ควรจัด มีดังต่อไปนี้คือการแข่งขันหาปัญหาเกี่ยวกับภาษาไทย, จัดทำ
สมุดภาพโดยให้สมาชิกรวบรวมภาพต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ เช่นภาพประเพณีต่าง ๆ
ของแต่ละภาค จัดทำสมุดรวบรวมคำพังเพย สุภาษิตและสำนวนไทย จัดให้มีการ
อภิปรายเกี่ยวกับภาษาไทย, จัดให้มีการประกวดการเล่านิทาน เรียงความ แต่งกลอน
อ่านคำประพันธ์ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวรรณคดีไทย จัดให้มีการโต้วาที จัดให้มีการ

¹ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "ชมรมภาษาไทย" เอกสารการนิเทศการศึกษา
ฉบับที่ 39 (พระนคร: คุรุสภา ฉากพราว, 2502), หน้า 6.

แสดงละครและการละเล่น, จักรายการต่าง ๆ โดยใช้ภาษาท้องถิ่น เชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาไทยมาบรรยายให้สมาชิกฟัง และพานักศึกษาไปทัศนศึกษา นอกสถานที่ เป็นต้น

3. ประโยชน์ของการจัดตั้งชมรมภาษาไทย ระดับนี้ นาครพรรท โคกกล่าวถึงประโยชน์ใจดังต่อไปนี้

3.1 ชมรมภาษาไทยเป็นที่สำหรับฝึกทักษะทางภาษา นักศึกษาจะเรียนรู้ได้เร็วเมื่ออยู่ในสังคม และเมื่อเป็นสมาชิกในชมรม เพราะเขาจะต้องแสดงออกทางภาษามากขึ้น ความคิดที่เขาเคยอยู่เดี่ยว จะต้องออกมาในรูปของภาษาเมื่อเขาต้องคิดร่วมกับคนอื่น ๆ เด็กแต่ละคนตกอยู่ในสถานการณ์ซึ่งใช้ภาษาอยู่ตลอดเวลา เมื่อได้ฝึกฝนเสมอเช่นนี้ เขาก็จะเกิดพัฒนาการทางภาษาไปในแนวที่พึงประสงค์

3.2 ชมรมภาษาไทยเป็นที่สำหรับฝึกประชาธิปไตย เมื่อมีการจัดตั้งชมรมก็จะต้องมีการดำเนินงานของชมรมร่วมกัน สมาชิกของชมรมจะต้องเลือกประธานและเลขาธิการ อื่น ๆ เพื่อมาปฏิบัติหน้าที่จัดดำเนินงาน จึงมีการแบ่งงานไปทำตามที่มอบหมาย นักศึกษาจะต้องรู้จักวางแผนงานล่วงหน้า รู้จักรับผิดชอบ รู้จักปรับปรุงตนเองให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ในบางขณะนักศึกษาจะต้องเป็นผู้นำ ในบางขณะจะต้องเป็นผู้ตาม ผู้ที่เคยเอาแต่ใจตนเอง จะต้องหักห้ามความคิดเห็นของตน การได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกันเสมอจะทำให้ นักศึกษามีความเจริญในค่านิยมที่ดี นับว่านักศึกษาได้เรียนรู้ประชาธิปไตยค่านิยมปฏิบัติจริง

3.3 ชมรมภาษาไทยเป็นที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ นักศึกษาแต่ละคนย่อมมีความสามารถและความถนัดแตกต่างกัน เมื่ออยู่ในชมรมภาษาไทย เขาจะมีโอกาสแสดงความสามารถเฉพาะตัวออกมาให้ปรากฏ เช่น บางคนอาจชอบวาดเขียน บางคนอาจชอบแต่งบทหรือยกทรง บางคนชอบเล่นละคร บางคนมีฝีมือทางทำอาหาร ฯลฯ เมื่อคนเหล่านี้มาช่วยกันทำงานของชมรม ความสำเร็จในการกระทำแต่ละครั้ง ย่อมจะช่วยให้เขาเกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ อยู่เสมอ นับว่าการมีส่วนร่วมในงานในชมรมได้ส่งเสริมบุคลิกภาพ และความสามารถพิเศษของนักศึกษาแต่ละคนเป็นอย่างดี

๑.๔ ชมรมภาษาไทยส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชมรมจัดขึ้น ย่อมจะมีวัตถุประสงค์ไปในทางที่จะรักษาและเชิดชูวัฒนธรรมไทย สิ่งเหล่านี้จะช่วยปลูกฝังให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี¹

กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย ไม่ว่าจะประเภทใด ๆ ที่นอกเหนือจากกิจกรรมประเภทชมรมภาษาไทย ยังมีประโยชน์อย่างมากมายอีก อาทิ เช่น ช่วยทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยให้นักศึกษาได้ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย ถ่วงชวาชขึ้น ช่วยให้นักศึกษาได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการมีส่วนร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ตลอดจนส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้กล้าแสดงออก เป็นต้น เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย มีความสำคัญและมีประโยชน์ดังกล่าว จึงมีผู้สนใจศึกษา ค้นคว้า และวิจัยไว้ทั้งของไทยและต่างประเทศดังนี้

ผลงานวิจัยที่สำคัญ

ผู้วิจัยขอสรุปความคิดเห็นและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้คือ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวเป็นลำดับตามเวลาที่วิจัยดังต่อไปนี้คือ

ในปี พ.ศ. 2506 ทองสุข รัตนทรียวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครและธนบุรี"² พบว่า กิจกรรมที่จัดในโรงเรียน 2 ประเภท ผลวิจัยสอดคล้องกับ สุบุตร โสทรบรรเทา และปัญหาที่พบเพิ่มมากขึ้นคือ ขาดการแนะนำและวางแผนที่ดี²

¹ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, เรื่องเดิม, หน้า 2-4.

² ทองสุข รัตนทรียวงศ์, "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506).

ในปี พ.ศ. 2508 เบ็ญจมาศ เพิ่มสุขศรี ได้ "สำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ที่มีต่อกิจกรรมนอกหลักสูตร" พบว่า นักเรียนมีความสนใจกิจกรรมนอกหลักสูตรพอสมควร การดำเนินงานไม่ค่อยดีนัก ผู้วิจัยเสนอแนะให้นักเรียนดำเนินงานเอง ควรเชิญวิทยากรมาข้าง เวลาในการจัด ตลอดจนการใช้เงิน ควรให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน¹

ในปีเดียวกัน จุไรศรี สุทธิศรีสังข์ ได้วิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร" ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปในทางตรงข้ามกัน ที่สัมพันธ์กันมีน้อยมาก²

ในปี พ.ศ. 2511 วณี ปัทมาลิขิตกุล ได้วิจัยเรื่อง "การสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย" พบว่าการเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ ขึ้น กับความสนใจและความสมัครใจของนักเรียน ทุกฝ่ายร่วมมือจัด ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ไม่ควรใช้เวลาเรียนมาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และควรให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินการจัดด้วย³

ในปี 2517 สุภาพ สักยานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปีการศึกษา 2517" พบว่า

¹เบ็ญจมาศ เพิ่มสุขศรี, "การสำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในจังหวัดพระนครและธนบุรีที่มีต่อกิจกรรมนอกหลักสูตร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508).

²จุไรศรี สุทธิศรีสังข์, "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508).

³วณี ปัทมาลิขิตกุล, "การสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

ควรจัดกิจกรรมในวันหยุดและความเหมาะสม¹

ส่วนผลการวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรเฉพาะสาขาวิชาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผู้วิจัยขอสรุปไว้ดังนี้คือ

ในปี พ.ศ.2516 จันทพร ม่วงเจริญ, ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" พบว่า กิจกรรมที่จัดทำเป็นกิจกรรมตามสาขาวิชา เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคม จึงเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิชาการ อาจารย์และนักศึกษาส่วนมากเห็นคุณค่าของกิจกรรม เวลาที่จัดกิจกรรมมีน้อยมากจะจัดเฉพาะวันหยุดราชการและวันหยุดพิเศษ ผู้วิจัยยังเสนอแนะว่า ควรมีสักงานพิเศษและหนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมประเภทนี้ พร้อมให้การสนับสนุนในค่านักสรวบประมาณและอุปกรณ์ด้วย²

ในปี พ.ศ.2519 วิภา วิสเทษ ศึกษาวิจัยเรื่อง "กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"³ พบว่า การจัดกิจกรรมเป็นการร่วมมือกันของหัวหน้าหมวดวิชา อาจารย์และนักศึกษา เงินที่จัดได้จากงบประมาณและเรี่ยไร นักศึกษาส่วนใหญ่จะเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่น่าสนใจ แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิก ปัญหาที่พบ นักศึกษาไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของ

¹สุภาพ สัตยานนท์, "ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรปีการศึกษา 2517" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

²จันทพร ม่วงเจริญ, "กิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษาศาสตร์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

³วิภา วิสเทษ, "กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

การจัดกิจกรรม จากการศึกษาต่อประสานงานที่ดี เวลาและอุปกรณ์น้อย นักศึกษาและอาจารย์บางท่านขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ต้องปรับปรุงอีกมากเกือบทุกด้าน

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาไทย ในระดับอุดมศึกษาเท่าที่ปรากฏมีดังนี้ ในปี พ.ศ.2507 คำรง กล้าพากร ได้ทำการวิจัยพบว่าทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูส่วนใหญ่ชอบเรียนภาษาไทย วิชาที่ชอบคือวรรณคดีไทย วิชาที่ไม่ชอบคือหลักภาษาไทย นักเรียนครูชอบครูสอนสนุก มีการใช้อุปกรณ์ นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดชุมนุมภาษาไทย¹

ในปี พ.ศ.2514 ศรีจันทร์ วิชาทรง ได้สำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาพบว่า กิจกรรมที่มีการจัดประกอบการสอนภาษาไทย คือ อภิปราย โต้ว่าที่ จัดเล่นละคร หรือแสดงบทบาทและจัดฉายภาพยนตร์ และนักศึกษาเห็นว่าการจัดกิจกรรมทำให้นักศึกษามีความเข้าใจการเรียนยิ่งขึ้น²

ในปี พ.ศ.2518 สว่างจิต บารมีอวยชัย ได้ทำการวิจัยพบว่า ในด้านกิจกรรมอาจารย์จัดกิจกรรมการสอนเพียงบางครั้ง เช่น แบ่งนักศึกษาเพื่อทำงานกลุ่ม อ่านทำนองเสนาะให้ฟังเทปบันทึกเสียง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมวรรณคดี เช่น ชุมนุมคนตรีไทย ชุมนุมภาษาไทย ปัญหาที่พบคือ งบประมาณและอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ³

¹ คำรง กล้าพากร, "การสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อวิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507).

² ศรีจันทร์ วิชาทรง, "ความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีต่อวิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

³ สว่างจิต บารมีอวยชัย, "การสอนวรรณคดีไทยในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

การวิจัยของต่างประเทศเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีนักวิจัยหลายท่านที่ให้ความสนใจและทำการวิจัยเรื่องนี้ไว้ดังต่อไปนี้

โรเบิร์ต ดี ฮัมฟรีย์ (Robert D. Humphrey) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ "ความสัมพันธ์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานศึกษากับสัมฤทธิ์ผลในการเรียน" โดยแบ่งกิจกรรมนอกสถานศึกษาออกเป็น 12 ประเภท พบว่า นักศึกษามีความสนใจกิจกรรมนอกสถานศึกษามาก นักศึกษาชายชอบเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่านักศึกษานางฐานะทางเศรษฐกิจของนักศึกษามีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมที่นักศึกษาใช้เวลามากคือการดูโทรทัศน์ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าวิชาอื่น ๆ¹

โรเจอร์ เดวิส ฮาร์โรลด์ (Roger Davis Harrold) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ "การควบคุมการจัดกิจกรรมในระดับอุดมศึกษา" เป็นวิจัยเชิงห้องสมุด (Library research) พบว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของอเมริกาได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ควบคุมการจัดกิจกรรมเป็นหลักสูตรของนักศึกษา จึงเป็นการศึกษาเพื่อหาเกณฑ์ในการควบคุมกิจกรรมเสริมหลักสูตร พอสรุปเป็นแนวคิดได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต้องพัฒนาบุคลิกทุกด้านของนักศึกษา
2. การควบคุมสิ่งใดต้องส่งเสริมวัตถุประสงค์ของสิ่งนั้นในสถาบัน
3. นโยบายการควบคุมและทัศนคติขึ้นอยู่กับเหตุผลด้านศีลธรรมและภูมิหลังทางการศึกษา ไม่ขึ้นกับกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยไม่ควรใช้อำนาจตามกฎเกณฑ์นอกจากมีความขัดแย้งกันมากระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา
4. ควรกำหนดขอบเขตในการควบคุมกิจกรรมอย่างกว้าง ๆ ยืดหยุ่นได้

¹ Robert D. Humphrey. "The Relationship of Participation in Out-of School Activities to School Achievement." Thesis Abstract, Series No. 16, School of Education, Indiana University, 1960, p. 125-131.

5. ในค่านการควบคุมคือว่านักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบต่อมหาวิทยาลัย
ควย
6. ควรอธิบายหลักเกณฑ์ในการควบคุมกิจกรรมของนักศึกษา
7. เกณฑ์การควบคุมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรมีการเปลี่ยนแปลงตาม
สภาพการณ์¹

โรเบิร์ต ไบอัน บาร์โทส (Robert Bryan Bartos) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ "การให้นักศึกษามีประสบการณ์ของสถานที่กับประสบการณ์ในชั้นเรียน โดยเปรียบเทียบในวิชาการศึกษาเบื้องต้น" เป็นการศึกษาวิจัยนักศึกษารัฐของ West Virginia University พบว่า ความมุ่งฝึกฝนประสบการณ์ดังกล่าว ทั้งสองด้านและจักให้ต่อเนื่องกันระหว่างประสบการณ์ในชั้นเรียนที่เป็นภาคทฤษฎี กับประสบการณ์นอกสถานที่ที่เป็นการปฏิบัติ และจากหลักฐานการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มในการจัดประสบการณ์นอกสถานที่และประสบการณ์ในชั้นเรียนให้สอดคล้องกันเป็นวิธีการของการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อยู่²

จากงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด จะพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นจะเน้นหนักไปที่กิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยทั่วไปที่จัดในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และมีบางที่เกี่ยวกับวิชาภาษาไทย ทั้งนี้โดยยังไม่มีผู้ใด ศึกษาถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยที่มุ่งเสนอโครงการที่เหมาะสมในวิทยาลัยครู

¹ Roger Davis Harreld, "The Control of Student Extra-Curricular life in American Higher Education," Dissertation Abstracts Vol. 27. No. 8 (February, 1967), p. 2782-A.

² Robert Bryan Bartos, "A Study of field participation and Classroom experiences and their effects upon the perceptions of prospective teachers." Dissertation Abstracts. Vol 33, No. 7. (January, 1973), p. 3249 - A.

การวิจัยครั้งนี้จึงได้มุ่งศึกษาเสนอโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย
ที่เหมาะสม ทั้งนี้ โดยจะศึกษาวิจัยครอบคลุมถึงจุดมุ่งหมาย ความสม่ำเสมอ
ประโยชน์ ปัญหา อุปสรรค การประเมินผล ตลอดจนข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม
เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยก่อนจึงจะเสนอโครงการ ดังรายละเอียดของวิธีการวิจัย
ที่จะนำเสนอต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย